

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sămbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Universalism și naționalism

de Dr. Lucian Borcia.

(Urmare).

Dar credința aceasta nu permite să deosebim între vremelnice și vecinice, între lumesc și ceresc; de aceea direcția a voinței nu se poate despărți nemărginirea, ea formează temelia întregii ei construcții; ori-ce țărâmură înseamnă o stănenire, o împiedecare, în rău, care trebuie cât mai grabnic înlăturat, căci recunoscând de îndreptățită existența unei atări mărginiri, ai abandonat însăși ideea.

Katolikos e universal, înseamnă unitate atotcuprinzătoare. De aceea fiecare catolic e universalist, și universalist e egal cu dușman al națiunilor și al libertății individuale. Cei mai mulți nu o știu, mulți vor contesta o indignați și totuși e fapt; fiindcă ideile mari și generale, concludizează ce și le trage gândirea din ele cu o necesitate matematică, transformarea lor în fapte sunt neasămănat mai puternice, decât singuraticul cu buna sa voință și intențiile sale bune; *aci stăpânesc legile naturii*. Precum trebuie din schizma să urmeze cu absolută necesitate fracționarea în schizme noi, stând libertatea individuală la temelia ei, tocmai așa izvorește din catolicism o forță neînfrântă de integrare; singuraticul nu e în stare să-i reziste, precum fărâmitura de fier nu poate rezista puterii de atracțiune a magnetului.

Dacă îndepărtarea între Roma și Constantinopol nu ar fi fost, pentru mijloacele de comunicație din vremea aceea, atât de mare, nu am fi avut schizma orientală; fără personalitatea supra-omenească a lui Martin Luther cu greu i-ar fi succedat Europei dela miază-noapte să se rupă de Roma. Cervantes, un bărbat plin de credință, citează cu multă predilecție proverbul: „În

dosul crucii se ascunde dracul”. Probabil vrea să indice, că îndată ce mintea alunecă pe povârnișul religiei absolute, a credinței oarbe în autoritate, nu mai cunoaște margini și nu se mai poate opri. De altcând de atunci tocmai dracul acesta a nimicit ginta nobilă a lui Don Quijote. Și reamintindu-ne mai departe, că ideile universaliste absolutiste, din cari a răsărit biserică romană, sunt un produs al decadentei generale, o ultimă rază de nădejde și o adevărată ancoră de scăpare pentru babilonia haotică, lipsită de răsădă a oamenilor corcici, cari locuiau țările de sub stăpânirea romană, — cu greu ne vom putea feri de gândul, că asemenea cauze pot avea și astăzi asemenea efecte și că prin urmare și în situația de azi a lumii există o mulțime de împrejurări, în stare să întărească aspirațiile și planurile bisericii universale. Pentru acei ce împreună cu Goethe năzuiesc spre o „nemărginire internă” ar fi mai potrivit ca în fața acestora să accentueze cât se poate mai hotărât marginile externe, adică: *personalitatea liberă, răsădă curată, naționalitatea neatârnată*. Și pe când papa Leo XIII îndrumă — din punctul său de vedere cu tot dreptul — pe contemporanii săi spre Gregoriu VII și Toma de Aquin, vor îndrepta ceilalți cu tot atâtea dreptate privirile lor și ale celorlalți spre Wilhelm Cuceritorul, Walter von der Vogelweide și acel faur, care nu voia să asculte de papa cel străin, mai departe spre mișcarea mare, fără zgomet a breslelor meseriașilor, a alianței orașelor, spre universitățile lumesti, cari la sfârșitul epocii de care vorbesc, începură pretutindeni în Europa să dea semne de viață, ca semnalele formațiunilor noi, naționale și antiuniversale ale societății, semnale ale unei culturi noi cu desăvârșire antiromane.

Dar conflictul acesta nu există numai între statul național și cel

universal-clerical, ci ori unde aflăm universalism, correlatul său necesar e antinaționalismul și antiindividualismul. Nici nu e de trebuință, ca universalismul să fie conștient, e destul dacă vre-o idee tinde spre absolut, spre o nemărginire externă. Așa de pildă duce ori-ce socialism consecvent la statul absolutist. A numi socialismul scurt „partid primejdios statului” înseamnă a produce una din confuziile, de cari s'a îndrăgit așa de mult timpul de azi. E adevărat, că socialismul e o primejdie pentru statele naționale și în genere pentru principiul individualismului, dar nu pentru *ideea* statului. Își recunoaște fără îndoială internaționalismul său, dar ființa nu și-o manifestă în destrămare, ci într-o organizare atât de extraordinară, încât ai crede că a copiat-o după construcția mașinelor. Sub amândouă raporturile își tradează înruderă sa cu Roma. De fapt reprezintă aceeași idee catolică ca și Roma, numai o prinde de celalalt capăt. De aceea nu e loc în sistemul lui pentru libertate și varietate individuală, pentru originalitatea persoanei. — „Ceea-ce-i leagă pe toți socialistii de oaltă, e ura împotriva libertății”, zice Flaubert. Cine dăruie granițele externe, le ridică în intern. Socialismul e imperialism mascat. Fără ierarhie și primat cu greu se va putea realiza; un exemplu al organizației socialiste, antiindividualiste găsește în biserică catolică.

O asemenea mișcare spre nemărginire cu aceeași urmare inevitabilă a suprimării singuraticului o întâlnim în comerțul și industria mare. Căutând numai publicațiunile lui R. E. May (în „Virtschafts- und handelspolitische Rundschau” din 1897) despre lățirea sindicalismului și despre centralizarea internațională a producției și a capitalului, putem vedea care le e rezultatul. Evoluția aceasta spre anonimitate și producție în masă prin sindicate înseamnă

o luptă până la cuțit împotriva personalității, care și la negustori și fabricanți se poate numai în anumite hotare înguste manifesta. Iar mișcarea aceasta se extinde, pe cum se vede, dela singuraticile persoane și asupra națiunilor. O comedie recentă ne înfățișează pe un negustor care întâmpină fălos pe fiecare persoană care apare pe scenă, cu cuvintele: „Ai auzit? M'am transformat într-o societate anonimă pe acții”. Tare mi-e teamă, că nevindându-se o contrabalansare a acestei tendințe economice, în curând vor putea și popoarele să dea de știre: „Ne-am transformat într-o societate anonimă internațională”.

Și dacă mi se îngăduie să fac un saltomortale la un teren cât se poate de îndepărtat de economie, ca să caut o nouă pildă pentru eforturile universalismului între noi, aș dori să atrag atenția asupra mișcării liniștite, provocate prin bula papală „Aeternis Patris” din anul 1879, care astăzi a luat dimensiuni atât de mari, încât și cărți științifice (proveniența lor trebuie căutată într-o anumită tabără) îndrăznesc să proclame pe Toma de Aquin de cel mai mare filozof din toate timpurile, surpând tot ce au cugetat de atunci marii cugetători (germanici) spre vecinică glorie a omenirii, readucând în felul acesta pe oameni la veacul 13, și ferecându-i din nou în lanțurile morale și intelectuale, pe cari le-au zdrobit și aruncat cu încetul, în neconținută luptă pentru libertate. Și ce se laudă la Toma? Universalitatea sa, faptul că a construit un sistem atotcuprinzător, în care toate contrastele își află împăcarea, toate antinomiile deslegarea și toate semnele întrebării ale rațiunii omenesci răspunsul. Il numesc al doilea Aristotel: „Ceea-ce Aristotel abia găsea bănuind, își află la Toma o expresiune cu desăvârșire clară și consecventă”. Ca și stagiritul, așa știe și el să explice totul: începând

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

„Biblioteca copiilor”. Editura librăriei Ciurecu. Brașov.

Nr. 1. *Penes Curcanul*. Poezie de V. Alecsandri.

Dorebantul Penes Curcanul povestește cum a plecat din Vaslui, dela coarnele plugului, cu cei 9 tovarăși ai lui, ca să lupte în războiul pentru neamul, contra Turcilor. Așa erau de veseli în drumul la luptă, încât oricine îi întâlnea pe drum crede, că se duc la vreo nuntă, și nu la războiu. Voia bună nu și-o perdură nici la luptă, căci soțul seu Cobuz cade lovit de glonț, tocmai când le cânta la horă din fluer. După aceasta trec Dunărea, ajung la Plevna, și luptă vitejește, perzând partea cea mai mare dintre tovarăși. Penes cu sergentul suie reduta și pun pe ea steagul României. Cad însă loviți de Turci, dar steagul fâlăie mai departe; și pe când se trezește Penes cu mâna ruptă, roagă pe bunul Dumnezeu să-i vindece mâna, ca să poată iar merge la luptă.

Această poezie, avându-și subiectul din lupta pentru independență a fraților noștri din regat, cu conținutul ei patriotic, cu esemplul fără păreche al vitejiei lui Penes întru apărarea patriei, poate ocupa loc în biblioteca școlară, căci copiii din clasa

V. VI. cu drag o vor citi. Căderea ei va putea și întregi materialul din Planul de învățământ prescris pentru cl. V. VI, unde și așa se cere cunoașterea celui mai de căpetenie poet, a lui V. Alecsandri. Observații aici la început, atât pentru această poezie, cât și pentru întreaga „Biblioteca a copiilor” (că ortografia ei nu corespunde regulilor ortografice stabilite de Academia Română).

Nr. 2. *Tolpa și Ștefan Vodă*, tradițiune populară, de S. Fl. Marian. *Țăranul și Pescarul*. Fabulă de C. Bălăcescu.

Țăranul Tolpa era la curtea lui Ștefan cel mare și era șiret minune mare. Venind la Vodă nește supuși de ai lui, ca să se plângă contra părcălabului, care îi cam asuprea, Tolpa le ține calea și le promite a le veni el într'ajutor, ceace îi și succede prin o hârtie cu iscălitura lui Vodă. În puterea acestei iscălituri pedepsește pe părcălab în fața poporului. Dar fără stirea lui Vodă. La o ocazie binevenită părcălabul spune Mariei Sale întâmplarea cu Tolpa. Ștefan observă șiretlicul lui Tolpa, pe care dă ordin să-l spânzure. Tolpa însă cu istețimea lui se scapă de această grea osândă.

Această tradiție populară, care descrie atât de bine istețimea țăranului Tolpa dela curtea lui Ștefan cel mare, cetită de copiii școlii poporale, ar lăsa în memoria lor, cel puțin numele celui domitor, care și-a câștigat prin vitejia lui numele de „mare”, căci puțini vor fi acei învățători, cari să-l ia pe Ștefan cel mare în legătură cu Matei Corvinul.

Fabula „Țăranul și pescarul”, care asemenea arată istețimea și cuminenția unui țăran, care la cumpărarea unui pește îl cercetează la coadă, încă ar fi destul de potrivită pentru biblioteca școlară.

Nr. 3. *Toma alui Moș*, legendă populară. *Fragile*, istorioară morală.

Toma alui Moș ședea odată pe vremea subjugării Turcilor, pe șesul de lângă Nistru. Aci își întinde masa, mănâncă, dar când să închine un pahar de beaură, n'are cu cine. Deodată zărește apropiindu-se Manea, care înfruntă pe Toma pentru încălcarea pământului. Toma îi totinde plosca cu vin, Manea însă îl lovește hotește cu sabia, și o ia la fugă. Toma alui Moș reculegându și puterile, urmărește pe Manea și ajungându-l îl taie în două cu sabia. Însă și lovitură primită dela Manea, atât îl slăbește, încât vede, că nu mai este de traiu. Deci roagă pe murgul său, să-l îngroape la locul, unde și-a întins masa, la groapa cea cu 5 ulmi, de lângă Nistru.

Legenda Toma alui Moș, caracterizează tipul Românului viteaz, care luptându se cu moartea, își urmărește inimicul laș, care-l lovește cu sabia hotește. Ea este foarte potrivită pentru întărirea caracterului.

Istoriola „Fragile” ne arată, cum este îngrijit un soldat bolnav, de o copilă mică, care câștiga cele 4 parale, cu cari susținea pe bietul soldat. Colonelul, care aude de lucrul acesta, respătește pe copilă cu 12 galbeni și cu cuvintele: „O făcere de

bine, chiar de s'ar face în vânt, află resplătire în cer sau pe pământ”.

Această istorioară de conținut moral, deși planul nostru de învățământ le-a abandonat, pe motivul că sunt anume fabricate, și rezultatul educativ al lor ar fi efemer, după părerea mea, ar putea totuși lua loc în biblioteca școlară.

Nr. 4. *Stan Bolovan*, Poveste de I. P. Reteganul.

Un om, care n'are copii, se roagă în continuu la Dumnezeu, ca să-l dăruiască cu copii. Dăruindu-l Dumnezeu cu nu mai puțin decât 100 copii, intră griji mari în capul lui, cum să-i susțină. Cu ajutorul lui Dumnezeu și prin istețimea lui, ajunge la a treia parte din oile dela munte și păcălește și un smeu puternic, de li dă 3 părechi de desagi cu galbeni, căci-l-a slujit cu dreptate un an constător din 3 zile. Așa esistența copiilor fu asigurată.

Poveștile, cari plac atât de mult copiilor, sunt în stare a desvolta fantazia. Asemenea și această poveste a unui bun cunosător al poporului. Căderea ei ar fi de preferat mai bine la școlarii din școala de repetiție.

Nr. 5. *Fulgerul*. Istoriola morală. *Sfaturi bune*, de A. Pann.

Doi copii merg în pădure, și după ce se satură bine de mure, adorm la umbra unui arbor. Din somn îi deșteaptă tunetul, care vestește apropierea unei furtuni mari;

cu natura dzeiască până la natura corpurilor pământene și până la însușirile trupului reînviat. Dar ca creștin știe și mai mult, fiindcă clădește pe temelia revelațiunii. Prin gând nu-mi trece să micșorez meritele lui Toma de Aquin.

Dar pentru noi oameni practici e următorul lucru hotărâtor. Sistemul lui Toma, mai universal de cât ori care altul, se bazează pe două supoziții: întâiu că filozofia trebuie să se supună și să se prefacă necondiționat în „ancilla ecclesiae”, al doilea trebuie să se înjosească făcându-se „ancilla Aristotelis”. După cum se vede, se repetă pretutindeni același principiu: „lasă să-ți leg mâinile și picioarele și o să vezi minuni”. Leagă-ți ochii cu anumite dogme, presupune că dibuirile și primele încercări ale unui sistematician elin genial, dar pe cum s'a dovedit foarte unilateral, exprimă adevărul absolut vecinic și complet, și îți dăruiesc un sistem universal! Aceasta însă e atentat, un atentat primejdios împotriva celei mai interne libertăți a omului. În loc ca intelectual să fie fără margini, cum voia Goethe, îi făurește o mână străină două cercuri de fier și într'unul îi strânge sufletul, în celalalt creierul; acesta e preț pe care oamenii trebuie să-l plătească în schimbul cunoștinței universale.

De altcun mult înaintea enciclicei papei Leo XIII. s'a născut din sânul bisericii protestante un sistem universal așezat pe asemenea principii: Sistemul lui Georg Friedrich Wilhelm Hegel. Un Toma de Aquin protestant, aceasta exprimă totul. Și aceasta s'a întâmplat cu toate că trăise Kant, un Luther al filozofiei, dărmătorul pseudoștiinței și zdrobitorul tuturor sistemelor, care ne-a atras atenția asupra „hotarelor putinței noastre de a gândi”, și care ne-a învățat ca „niciodată să nu trecem cu rațiunea speculativă peste marginile experienței”. Iar după ce ni-a fixat în chipul acesta în afară atât de limpede și hotărât granițele, ni-a deschis, cum nu a făcut înaintea lui alt filozof din Europa, larg porțile lumii interne fără de margini arătându-ne, că aici în lumea sufletească e împărăția adevăratului om liber.

(Va urma).

Din parlament. După o vacanță destul de lungă, dieta țării a ținut ședință luni, în 26 Mai n. Președintele camerei, contele Tisza, a parentat într-o vorbire frumoasă pe decedatul *Perczel Dező*, fost ministru, fost preșident de cameră și mai în urmă preșident al partidului național al muncii, apoi s'au făcut comunicările obișnuite, s'au prezentat mai multe proiecte de

deci pornesc grăbiți spre casă. Furtuna însă îi ajunge și Ioan se ascunde de ploaie sub un stejar mare, George însă se ascunde într-o groapă. Un tunet grozav și Ioan e lovit la pământ dimpreună cu stejarul. Frațele și tatăl lui îl plâng amar.

Această descriere frumoasă din natură, cu producerea și țărișul fulgerului, amestecată în fine cu iubirea de frate încă e potrivită pentru biblioteca școlară. Asemenea și sfaturile lui A. Pann, cari ar prinde bine și pentru adulți.

Nr. 6. *Fata bărbată și fata leneșă*. Poveste de I. C. Fundescu.

Un unchiș și o mătușă are fiecare câte o fată; a unchișului e frumoasă și bărbată, a mătușei urâtă și leneșă. Mătușă nu iubește fata unchișului și o alungă dela casa părintească. Fata se duce și se bagă servitoare la sf. Vineri, unde purtându-se bine, primește multe lucruri frumoase. Când sosește acasă, vede mătușă aceste lucruri frumoase și voește cu tot prețul, ca să aibă și fata ei asemenea lucruri. Silește deci fata să meargă la sf. Vineri, să s'ujască. Fata însă fiind foarte leneșă, face multă stricăciune la sf. Vineri. Când se împlinește timpul, ea plată își alege o cutie foarte frumoasă, însă cu conținutul urât. Pe drum, curioasă deschide cutia, în care în loc de lucruri frumoase găsește o sumedenie de insecte urâte, care o înspăimântează foarte rău. Așa rămâne fata cea bărbată cu lucruri frumoase, ca o fată de împărat, iar cea leneșă nu se alege cu nimic.

lege și mai multe rapoarte de ale comisiunilor, iar proxima ședință a fost anunțată pe luni, 2 iunie nou.

Conflictul bulgaro-român. În ședință secretă a comunicat domnul *Titu Maiorescu*, prim-ministru României, senatului român, Sâmbătă și luni, toate fazele prin cari a trecut diferendul româno-bulgar, dela început până la sfârșit, precum și cuprinsul protocolului luat în Petersburg pentru aplanarea acestui diferend. În acest protocol se spune, că României îi se acordă Silistra din partea țărilor mari, împreună cu un teritoriu de trei kilometri în jurul Silistrei, îi se acordă dreptul de a fortifica granița și dreptul de a avea școli și biserici în Macedonia și Albania. România e datoare însă să plătească despăgubiri Bulgarilor, cari nu ar voi se rămână sub stăpânirea ei. Senatul român a luat cuprinsul protocolului cu aprobare la cunoștință.

Procesul Lukács-Déssy. În procesul pe care l-a fost intentat domnul ministru-președinte *Lukács László* fostului secretar de stat, acum deputat dietal, *Déssy Zoltán*, pentru calomnie și vătămare de onoare, fiindcă afirmase despre Escelenta Sa, că e cel mai mare panamist din Europa, — Marti s'a început la tribunalul regesc din Budapesta procedura de dovedire, ordonată din partea tablei regeste. Au fost ascultați mulți martori și din fasiunile lor reiese, că într-un adevăr s'au întâmplat lucruri incorecte: au fost acordate favoruri unei bănci mari din Budapesta în schimbul unei sume mari, de milioane, plătită în casa partidului național al muncii. Ascultarea martorilor continuă.

Incheierea păcii. Se trăgănează subscrierea preliminarilor de pace din partea reprezentanților statelor mici balcanice din motivul, că s'au născut mari neînțelegeri între ele cu privire la împărțirea teritoriului cucerit dela Turci; ba între Greci și Bulgari s'au întâmplat, și ciocniri pe tema aceasta, iar războiul între Bulgari și Sârbi încă pare a fi înaintea ușii. Puterile mari au intervenit însă cu toate energia și le-au dat termen până astăzi Vineri, ca să-și reguleze între olaltă neînțelegerile, iar preliminarile de pace să le subscrie astăzi, căci în caz contrar Bulgaria leagă singură pacea cu Turcia. Se crede, că reprezentanții Greciei și Sârbiei se vor conforma, și preliminarile de pace vor putea fi subscrie astăzi.

Bogomilismul.

Adevărata lege ortodoxă a avut să lupte cu număratoase secte religioase, cu număratoase erezii. Aceste erezii s'au răspândit în multe părți prin multe țări și cu greu au putut fi combătute și sufocate. Ele s'au răspândit cu deosebire în acele locuri, unde cunoștințele credinței adevărate erau mai puțin cunoscute și unde și spiritul celor cari li se propoveduiau era mai aplicat a primii aceste erezii. Ele prindeau rădăcini în o măsură mai mare sau mai mică, după cum și împrejurările și referințele externe erau mai mult sau mai puțin favorabile pentru lăptirea ereziilor. Ba încă cu cât în unele locuri împrejurările externe contribuiau mai puțin la lăptirea ereziilor, cu atât ele se lăptiau mai mult. Erezile au fost combătute de deosebite sinoade ecumenice și locale, iar aderenții lor au fost expulzați. Cu toate acestea ei duceau cu sine învățăturile lor în

Despre valoarea acestei povești, cu un adânc fond moral, cred de prisos a vorbi mai pe larg, făcând ea partea din acele povești, cari se propun în casa I, la materialul de religioane. Cetirea ei se recomandă cu cea mai mare căldură.

Nr. 7. *Povestea unei păsărice*, de V. Alecsandri.

A fost odată o femeie, care a avut 2 copii gemeni și foarte frumoși, pe cari li iubea foarte mult. Fericea mamei însă ține scurt, căci copii mor și mama lor îmbracă haina tristeții. Din copii, cari au fost îngropați în grădină, cresc doi brazi frumoși, cari își întind crângile până la fereastră casei, în care era mama lor. Ei mângâie pe mama lor cu soarta, cu care ei se simt fericiți. Un trzănet însă li culcă la pământ și din flăcări se ridică 2 schinte în sus prefăcându-se în stele. Ea de bucurie iese pe câmp, urmărind mereu cele 2 stele pe cer. Cătră ziua aceste stele cad lângă un isvor și se prefac în două mărgăritare, pe cari mama le ridică și le înșiră mereu, aducându-și aminte de copiii ei.

Poezia aceasta de Alecsandri, pe lângă frumuseța literară și versurile-i curgătoare ca miera, conține dragostea — așa zicând nebună — a unei mame, față de copiii ei, care emoționează atât pe un om mare, cât și pe un copil de școală.

(Va urma).

alte țări și locuri, unde fiind aceste învățături mai adecuate spiritului poporului, erau mai ușor primite și se lăptiau între adevărații credincioși. O astfel de sectă religioasă și erezie a fost și *bogomilismul*.

Bogomilismul își are originea în Pavelicianism, iar acesta în Manicheism.

Manicheismul, numit astfel dela întemeietorul sectei *Mani*, sau *Manicheus*, se ivi prin veacul III. d. Cr. în Persia. Aceasta sectă voia să reformeze creștinismul, combinându-l cu învățăturile dualiste ale Persilor și în parte cu Budhismul. — Manicheismul învăța, că din etern există 2 împărății: una a binelui, cealaltă a răului, una a luminii, cealaltă a întunecului. În prima stăpânește Dzeu, în a 2 a Satana. Din lupta răului împotriva binelui și din amestecarea lor se nascu omul. Spiritul omului e sediul binelui, iar corpul — materia, — sediul răului. Isus a fost trimis în lume, ca să elibereze din împărăția Satanii: binele și lumina. Isus, ca lumina și binele lumii, nu a putut să aibă corp adevărat, ci numai corp aparent, deci și patimi și moarte aparentă. Creștinii n'au înțeles și au modificat învățăturile lui Isus, iar Mangăitorul promis, care avea să curățiască învățăturile creștine de rădăcine, — e *Mani*.

Din Persia Manicheismul se lăpti în Asia-mică, în Africa nordică, chiar și în Europa, dar cu deosebire în Armenia.

Învățăturile manicheiste în Asia-mică și în Armenia prinseră cu timpul rădăcini mari și fură modificate în unele privințe în sens mai creștinesc, cam prin veacul VII. Învățătura nouă se numi *Pavelicianism*, iar aderenții ei Pavelicieni, deoarece aveau în mare cinste pe apostolul Pavel. Întemeietorul Pavelicianismului a fost un manicheu, cu numele Constantin, care aprofundându-se în cărțile apostolului Pavel, combină învățăturile apostolului *neamurilor* cu Manicheismul.

Învățătura principală consta în cele 2 principii: al binelui-Dzeu, și al răului-Satana, și în lupta continuă a lor.

Prin secolul al VIII-lea și mai cu seamă al IX-lea, învățăturile pavelicane trecură în imperiul bizantin. Aici și cu deosebire în Tracia își câștigă mulți aderenți. Ei se întăriră așa de mult, încât, deși o parte dintre ei fură uciși, altă parte alungăți, nu putură fi exterminați cu totul, ci se lăptiră în diferite țări sub diferite forme și numiri. Așa în Tracia — strămutați încă la a. 970 de împăratul Ioan Tzimiskes, ca apărători contra Bulgarilor, — se numiră prin v. XI *Euhiti*, rugători; în Franca *Catari*, curăți sau *Patereni*, fiindcă recitau adesea Tatăl nostru (*Pater noster*). În Spania se lăptiră sub numele de *Priscilianii*, dela Priscilian, întemeietorul și conducătorul lor. Tot în apus erau sectele înrudite, sau cari au isvorât din Pavelicianism: *Albigeni* și *Valdensii*. La Bulgari în Tracia se lăptiră sub numele de *Bogomili*.

Bogomilismul prinde rădăcini mari și dăinuie multă vreme, de prin v. XI până prin v. XVII ba și mai târziu. Născut din Pavelicianism primi o altă formă în sens și mai creștinesc prin întemeietorul sectei, prin preotul *Bogomil*. După el aderenții lui se numiră *bogomili*, ceea ce înseamnă *iu bitori de Dzeu*. Acesta lăpti cu mare zel bogomilismul între Bulgari. Prin Bulgari se lăpti și între Români, apoi se lăpti printre Sârbi și alte popoare din Balcani, ba chiar și în Rusia și în apus. Urmele bogomilismului se vad până în zilele noastre.

Bogomili credeau, că Dzeu a zvit 2 fi: Cel întâiu născut al lui a fost Satanail. Acesta s'a rescutat împotriva atotputerniciei lui Dzeu, voind a deveni asemenea lui. Prin aceasta el, Satanail, a devenit elementul cel rău. Al 2-lea fiu a lui Dzeu a fost Mihail, pe care îl identifică cu Cristos. Acesta e elementul cel bun. Resculându-se Satanail împotriva lui Dzeu, a zidit lumea cu toate cele ce sunt în ea și pe oameni. El a corupt și pe îngeri și și-a făcut din ei organele sale. A sedus pe Eva, care a născut pe Cain. Satanail a domnit în lume până la întruparea lui Mihail în Cristos. Oca mai mare parte a V. T. e opera și preamărirea lui. Moisi și alte persoane însemnate din V. T. au fost organele prin cari Satanail și-a manifestat voința sa, pe când prorocii au fost organele lui Dzeu. Prin întruparea lui Mihail în Cristos, puterea lui Satanail a încetat, însă nu de tot. Cristos a avut numai trup aparent, deci și patimi și moarte aparentă. Patima și moartea lui a fost uneltirile lui Satanail, dar Isus, ca fiul lui Dzeu, a învins pe Satanail, despoind-l de finalul *il*, (ce înseamnă pe românește Dzeu), și a întemeiat biserica cea adevărată, *bogomila*. Puterea lui Satana prin aceasta n'a încetat, ci a uneltit mai departe asupra bisericii și creștinilor adevărați, așa că creștinii s'au abătut dela învățătura originală a lui Cristos. Așa au stat lucrurile până la restabilirea adevăratelor învățături, prin popa Bogomil.

Asta e pe scurt învățătura bogomililor. Ei respingeau principiile dogmatice și morale ale ortodoxilor, înlocuindu-le cu de

ale lor. De asemenea respingeau ierarhia cu toate instituțiile și multe ceremonii ale creștinilor, ca cultul, liturgia etc. Primeau însă posturile și le țineau cu mare strictețe. Posteau cu deosebire ziua de luni. Duceau un traiu rigoros, se abțineau mulți dela vin și carne, iar unii nu se căsătoreau. Puneau mare pond pe rugăciuni, cu deosebire era în mare cinste rugăciunea domnească „Tatăl nostru”. Preot era fiecare dintre ei, cu toate acestea în fruntea bisericilor lor era un preot, ce închină pe Cristos dimpreună cu 12 preoți, pe cari li numeau apostoli. Tainele nu le primeau toate, nu se botezau cu apă, ci învățau, că Isus a instituit un botez spiritual, tot așa și o euharistie spirituală. — Dintre apostolii și scitorii N. T. era în mare cinste și adorați mai mult pe apostolul Pavel și Ioan, precum și scrierile lor.

Credințele bogomilice prin Bulgari se lăptiră și la Români, cari trăiau în vecinătate, sau cu Bulgarii. Ba Români, din sudul Dunării, formară cu Bulgarii un puternic imperiu, de frica căruia tremura de multe ori și Tarigradul. Mulți Bulgari bogomili, mănăți de zelul lor de a propovedui învățăturile lor treceau Dunărea mai târziu prin țările românești. Și aceste învățături se lăptiră între Români cu ușurință, de oare ce și limba bisericii, apoi și cea de stat în o vreme era limba slavonă. Cauza care a mai contribuit la lăptirea bogomilismului între Români, este a se căuta și în firea poporului românesc, care dela natură era aplicat a primi aceste sau unele din aceste învățături potrivite cu spiritul lui. De altă parte și necunoștința adevăratelor învățături creștine favoriza lăptirea bogomilismului. Preoții nu știau și nu puteau deosebi aceste învățături de cele ortodoxe, ba chiar le propoveduiau în popor. Astfel că pe încetul bogomilismul prinse adânci rădăcini în neamul românesc.

Învățăturile bogomilice între Români nu erau primite în întregime lor, sau cu timpul nu s'au păstrat, ori nu s'au putut păstra, în întregime. Bogomilismul a fost întărit apoi și prin huzitism prin v. XIV și XV, mai ales la Români de prin nordul ținuturilor locuite de ei, cu deosebire în Maramurăș. Huzitismul aduse după sine scrierea celor dintâi produse literare românești: cod cele voronețian și psaltirea scheiană.

După încetarea huzitismului, bogomilismul se întărește din nou, așa că prin veacul al XVI-lea în parte și al XVII-lea a ajuns culmea dezvoltării sale. În veacul al XVI-lea s'au scris *textele mähăcene* cuprinzând învățături bogomile și scrise în spirit bogomilic prin popa *Grigore* din satul Măhaci din Ardeal. Textele mähăcene între altele cuprind: *Apocalipsul apostolului Pavel*, cartea apocrifă, *cugetări în oara morții*, *rugăciuni de scoaterea dracilor*, *călătoria Maicii Domnului la iad* etc. Afară de textele mähăcene s'au mai scris în deosebite locuri prin mănăstiri și sate prin vremurile mai vechi și mai târzii multe manuscrise și căzani, cuprinzând învățături bogomile. În multe sate mai retrase și scutite de influințe moderne, unde poporul a ramas mai genuin în ale credinții, având și un trecut oarecare în cele bisericesti mai însemnat, în aceste locuri urmele bogomilismului, credințe bogomile, se vad până în zilele noastre. O cauză, afară de cele înșirate mai sus, care a contribuit la păstrarea anumitor urme de bogomilism până în zilele noastre, este și conservatismul ce caracterizează neamul nostru, ținând mult la ceea ce a moștenit, fie bine ori fie rău. Apostolul Pavel era în trecut în mare cinste și la Români. Până în ziua de azi în multe locuri poporul postește ziua de luni numindu-o „postul sfinților”, după ce și *sfinți* erau numiți bogomili printre Români (sfinți-catari-curați).

Mulți bătrâni știu povești și povestesc învățături în sens bogomilic, remase prin tradiție până la ei. Începând cu crearea lumii, cu Adam și Eva, continuând cu viața lui Isus, până la judecata înfricoșată dela sfârșitul lumii, urme de bogomilism în povestirile acestor bătrâni se întretes ca un fir roșu. Din toate aceste învățături se vede lupta continuă a răului împotriva binelui, atât în viața omului, cât și după moarte, moștenite prin bogomilism în decursul veacurilor până în zilele noastre. Bine înțeles, că în popor aceste învățături nu se păstrează în modul lor original, precum le-a învățat popa Bogomil, ori popa Grigore din Măhaci. Ele se păstrează în o formă schimbată, combinate cu legea ortodoxă.

Ca o urmare a bogomilismului e faptul, că prin el s'a dezvoltat o parte din literatura bisericească și populară. De asemenea și simțul religios moral a fost mai întărit prin bogomilism. Învățăturile bogomile și în ziua de azi prin unele părți se întăresc și susțin și prin anumite cântecile răspândite prin popor (mai cu seamă de pe la Nicula) ca: *Visul Maicii Domnului*, *Călătoria Maicii Domnului la iad*, *Epistola Domnului* etc.

Cu vremea însă se vor perde și aceste urme de bogomilism, precum preste tot se vor perde credințele deșarte din popor. A-

ceste ne grăesc limpede despre credința și în parte despre modul de viață al neamului nostru în trecut. Perzându-se aceste învătățuri, cari au avut și o parte bună în sufletul neamului, se vor perde tot odată numai omidele de pe pomul sufletului sau ei și unele flori.

(Stoiceni.)

M. Georgiu
preot.

Problema reunirii creștinilor.

— Odinioară și acum. —

De Tr. Scroboț.

Controversiile teologice și fanatismul confesional au fost în trecut cumpilte nenorociri pentru biserica creștină. Au înstrăinat de biserică pătura intelectuală, care s'a aruncat în valurile liber cugetătoare și ale dușmanilor credinței creștine.

Cultivatorii științei teologice și adoratorii confesionalismului, chiar și cei sinceri și onesti, sunt priviți cu oarecare binăială, neîncredere și răceală păgubitoare. Cultivând știința teologică și propagându-o în masele largi ale credincioșilor, pentru cei onesti și prudenți nu însemnă a instala iarăși terenul luptelor bisericesti păgâne din trecut. Și iubindu-ți confesiunea ta, în care te-ai născut și în care a trăit neamul tău, nu însemnă a demonstra împotriva și a desprețui confesiunea vecinului tău de alt neam.

Știința teologiei atât de vastă în trecut, și căreia sunt dedicați în vremurile de acum atâția bărbați de înaltă distincție din toate neamurile, nu poate fi abandonată nici pentru cele mai mari greșeli ale trecutului, iar cultul confesionalismului nobil nu-l putem părăsi de dragul francmasonilor și al bărbaților lui Cristos.

N'ar fi ridicol apărătorul igoaranței într-un curent de cultură, n'ar fi primejdios apostolul internaționalismului într-o mișcare de înviere națională?

Datoria vremii impune cultivarea științelor teologice și a tuturor problemelor religioase, investigându-le cu competență, în spirit de charitate înlocuind odii tradițional și nepăsarea obștească cu dorul de a limpezi toate chestiunile de credință și de viață religioasă superioară. Și încălzim cu iubirea de Cristos, care trebuie să lege la oaltă pe toți creștinii, să ne silim a micșora deosebiriile dintre noi, și nici de cum să nu le exagerăm. Să ne aducem aminte, că toți căți suntem botezați, suntem membrii lui Cristos, și astfel facem parte din biserica lui. Și cum Duhul Sfânt, care s'a dat tuturor la Rusali, s'a sălășluit în organismul întreg, noi avem datorința să învâțăm unul dela altul.

„Nolli me tangere” — însă răspundeam o samă de glasuri ale fraților în ziua cea rea a primejdiei lor; ceea-ce însemnează, că la noi e încă departe timpul unei înțelegeri creștinești superioare, — „cu lapte să ne nutrim, iar nu încă cu bucate”.

Răul de acasă nu este o apariție nouă.

În primul pătrar al veacului dela îngroparea lui Isus întimpinăm ființa diviziuilor în biserică. Și sectarismul din vremea apostolească s'a păstrat ca o neghină blăstămată, dându-și și roadele sale în dezvoltarea bisericii.

Partidele sectare au apărut atunci, ca și mai târziu, în aceeași formă. Spiritul de partidă a venit totdeauna în urma vreunei individualități marcante din biserică, care avea viziunea vr'unei adevăr mare, de care lumea avea trebuință, și căruia îi dădea espresione. Și oameni de temperament înrudit, atrași de noua solie, o primeau, o repetau în forme nouă, și așa se formau școli, partide, cari prin desbateri ulterioare, prin apogee și atacuri împotriva școalelor rivale sau antagoniste s'au cristalizat în confesiuni deosebite, cu creduri proprii, cu forme proprii de închinare, cu guvernament special.

Așa s'au format bisericile sectare lutherană, calvină etc.

Probabil că nici un sectar, precum nici Paul, nici Apolos, nici Petru din vremea apostolească n'au intenționat să formeze noue biserici, ori să le fi dat sancțiunea a se organiza deosebit.

În biserica din Corint erau mai multe partide. Una s'a dezvoltat din elementul jidovesc al bisericii creștine. Creștinismul s'a dezvoltat din iudaism și acesta era partidă dominantă cu sediul în Ierusalim, care susținea, că creștinismul e fază a iudaismului.

Acești creștini pretindeau, că păgânii, cari vreau să se creștineze trebuie să devină întâiu judei, și legea lui Moise e obligatoare, căreia trebuie să se supună și creștinismul. Această partidă pretindea, că păgânii iubitori de legea lui Cristos trebuiau să fie tăiați împrejur, să nu s'a atingă de jertfelte idolești, să întrerupă orice contact cu păgânii, să observe prescrierile mosaice, Sămbăta, posturile etc. Enunțatiune lui Cristos din vorbirea de pe Munte: „N'am venit să stric legea și prorocii, și nici o iotă nu va rămânea din lege până nu se va

implini”, — o luau drept armă de apărare pentru pretenziunile lor. Această partidă considera pe Petru de șef al lor, pentru că acest apostol a fost apostolul prin eselență al jidovilor și al bisericii judeilor încreștinați, deși nu aveau nici un motiv de a crede, că apostolul Petru personal să fi sancționat când-va și în vr'o formă anumită principiile, conduita sau spiritul acestei partide.

Principiile, conduita și spiritul acestei partide s'a încuibat și sa sălășluit în biserica latină, care totdeauna s'a manifestat așa.

A doua partidă o alcătuia elementul neamurilor streine din biserica creștină. Neamurile nu cunoșteau iudaismul, datinele, sistemul ierarhic, tăierea împrejur etc. Grecii și Romani, cari identificau moralitatea cu religia, formau acest element, pentru cari solia cea nouă se reducea la nădejdea apropiatei mântuirii de ori-ce legături bisericesti și civile și la așteptarea venirii a doua a lui Cristos, pentru a așeza noua sa împărăție.

Aceștia respirău canoanele levitice, ba chiar și legea morală. Aceștia pretindeau, că Pavel e șeful lor, deși apostolul neamurilor în prima sa scrisoare către Corinteni e vădit în contra acelor, cari desconsideră legislația levitică, legea morală și despărțirea moralității de religie. Analogii găsim în istoria bisericilor liberale de azi, în cercurile dirigente ale bisericii catolice din veacul de mijloc, la anabapțiștii din Germania pe timpul lui Luther.

Era și a treia partidă. Aceasta căuta să facă un compromis între filosofia elină și religia indică. Direcția aceasta era reprezentată de școala Alexandriană, care căuta prin alegorizări să prezente sfânta Scriptură în consonanță cu filozofia grecească.

Apollos veni cu aceste principii din Alexandria și le introduse în biserica din Corint, făcându-și o partidă bisericască raționalistă după vederile și principiile lui.

Și în urmă a patra partidă, care desconsidera și pe Petru și pe Apolos și pe Pavel; Testamentul vechiu îl puneau pe planul al doilea și susțineau că ei au legătură directă și imediată cu Cristos, primindu-și dela el inspirația și autoritatea. Aceasta e partidă antică de misticism creștinesc.

Loialitatea față de lege, și atunci ca și până în ziua de azi, a putut decădea în literalism orb, libertatea în destrăbălare, activitatea intelectuală să degenereze confundând dogma cu adevărul, crezând cu viață, spiritul de credință și de nădejde prefăcându-l într-o religie desorganizată, ne-fructiferă pentru viață.

Toate aceste partide numite de Pavel în capitolul 1—3, către Corinteni I, se poate zice, că aveau virtuțile și greșelile lor, în tocmă ca formele moderne de azi: conservatismul, liberalismul, intelectualismul și misticismul.

Pavel le condamnă astfel (Cor. 10—17): „Vă indemn însă, fraților, în numele Domnului nostru Isus Cristos, ca toți să ziceți aceeași, și să nu fie între voi desbinări, dar să fiți desăvârșiți uniți în același gând și în aceeași părere. Pentru că am fost încunoștințat de către cei ai Chloe, că între voi sunt pricină. Și zic aceasta, că fie-care din voi zice: Eu sunt al lui Pavel, și eu al lui Apolline, și eu al lui Chifa și eu al lui Caristo. Împărțit este Cristos. Nu cumva Paul s'a restigat pentru voi? sau au fost botezați în numele lui Pavel? Mulțămesc lui Dumnezeu, că pe nici unul dintre voi n'am botezat, decât numai pe Crispus și pe Gaius, ca să nu s'a zică, că ați fost botezați în numele meu. Am mai botezat și casa lui Stefana, afară de aceștia nu știu dacă am mai botezat pe cineva”.

Și la III 4—9: „Dacă cineva dintre voi zice: Eu sunt al lui Pavel, și eu al lui Apollo, nu faceți voi după minte omenească? Au ce este Apollo? Și ce este Pavel? Slujitori prin cari ați ajuns credincioși. Și fie-care a slujit după cum l-a învrednicit Dumnezeu. Eu am plantat, Apollo a udat, dar Dumnezeu a trimis creșterea. Astfel că nici care s'adește este ceva, nici cel ce udă, și care face să crească: Dumnezeu. Cel care s'adește și cel care udă una sunt, ear fie-care plata-și va lua după munca sa. Căci ai lui Dumnezeu suntem împreună lucrători, al lui Dumnezeu pământ de arat, a lui Dumnezeu clădire sunteți voi”.

Apoi la III 21—23: „De aceea nimeni între oameni să nu se laude, căci toate sunt ale voastre, ori Pavel, ori Apollo, ori Chifa, ori lume ori viață, ori moarte ori cele de față, ori cele viitoare, toate sunt ale voastre, iar voi sunteți ai lui Cristos, și Cristos al lui Dumnezeu”.

Substituind numele lui Pavel, Apollo, Chifa, cu numele sectarilor și a confesiunilor de azi și admitând metoda de leuire al lui Pavel, problema reunirii creștinilor ar dobândi o soluție foarte simplă și ideală: loialitatea față de Cristos și respectul reciproc manifestate în cooperare religioasă.

Pavel apostolul nu putea propune biblia ca temelie al unității bisericesti, pentru că biblia nu exista atunci. Vechiul testament exista ce e drept, dar apostolul de repetite ori declara că legile testamentului vechiu nu sunt obligatoare pentru ei, ei sunt slobozi de lege. Și aceasta e o parte însemnată a testamentului vechiu. Testamentul vechiu deci nu putea fi autoritatea absolută și ultimă.

Cu atât mai puțin testamentul nou, care încă nu exista. Cărțile testamentului nou abia prin secolul al doilea și al treilea au fost recunoscute și autorizate de biserică. Sfânta scriptură e creațiunea bisericii, iar biserica abia la Rusali a intrat în ființă. Unitatea bisericii nu o poate face pendentă de primirea ori cărei forme de organizare bisericască. Nicăiri nu apelează la autoritatea lui Petru, sau a celor doisprezece. Iar în desbinările corintenilor nu îndrumă la nici un for pământesc.

Nici tainele comune nu le socotea metoda delăturării desbinărilor.

Cu atât mai puțin un credeu oare-care nu putea fi recomandat ca bază a unității bisericii. Abia în secolul al III—IV se ivește simbolul credinței. Iar toate sinoadele credinței au fost de caracter exclusiv și nu inclusiv.

Simbolul nicean s'a alcătuit pentru eliminarea Arienilor, Catehismul de Haidelberg pentru escluderea latinilor, Crădeul Papii Pius IV pentru escluderea protestanților. Pavel n'a afirmat ceea-ce în mod paliativ s'a zis adeseori și între noi, că existența confesiunilor ar fi o binecuvântare. Că între Români fiind ortodocși și uniți e dată ansa la emulație nobilă.

Apostolul condamnă cu asprime atari desbinări. Ele sunt rezultatul intereselor omenești, cari produc vrajbă și mizerie.

(Va urma).

NOUȚĂȚI.

Jubileul împăratului Wilhelm. O delegație compusă din patru ofițeri austro-ungari ai regimentului de infanterie nr. 34 s'a prezentat sub conducerea colonelului comandant în audiență la împăratul german Wilhelm, pentru a-l felicita la jubileul de 25 ani de domnie. Colonelul a predat suveranului și un album artistic.

Pentru fondul ziariștilor. Dl Constantin Popp, funcționar super. la „Albina” a donat pentru fondul ziariștilor, care resemnă-părare a felicitărilor de ziua sa onomastică suma de 10 cor.

Daruri de nuntă. Principesa Victoria Luiza și principele de Cumberland, cu prilejul căsătoriei lor, au primit prețioase și numeroase daruri. Între dăruitori se află: Monarhul nostru, țarul, regele Angliei, Italiei, al Saxoniei, sultanul și alte multe personalități, precum și orașe și corporațiuni. Darurile primite reprezintă o valoare de zece milioane de mărci.

Regularea autonomiei bisericii sârbești. Se anunță din Carloveț, că prelații bisericii sârbești au compus un regulament provizor pentru alegerile congresuale. Îndată ce acest regulament va primi aprobarea prea înaltă, se vor face alegerile pentru noul congres, care va fi chemat să statorească textul noului statut al autonomiei bisericii sârbești.

Milioane în fum. Regia monopolului tutunurilor din țara noastră a publicat datele statistice despre tutunurile vândute în anul 1912. Din pungile fumătoriilor au ieșit în anul trecut peste 155 milioane croane pe tutun, față de 141 milioane din anul 1911.

Colecta pentru aeroplan. Colecta pentru „Aeroplanul Ardealului” s'a încheiat cu suma de 18.448 cor. 72 bani. Numele contribuitorilor, introduse într-o carte care va purta chipul lui Aurel Vlaicu și a aeroplanului său, precum și istoricul colectei, se vor păstra la Asociațiune.

Deportarea prizonierilor politici. Sistarea monarhiei n'a adus liniștea dorită în Portugalia. Republicanii se prigonesc uni pe alții tot cu aceeași furie, cu care erau urmăriti din partea monarhiștilor. Au fost arestați în zilele din urmă câteva sute de oameni pentru motiv de conjurație. O parte din arestații politici au fost deportați în Africa.

Mari călduri. Până Dumneacă a plouat mai fără întrerupere și a fost frig nu numai în părțile noastre, ci și în alte locuri; de atunci timpul s'a îndreptat și avem căldură suportabilă. În Paris însă și în orașele Angliei frigul a trecut în ferbințeală, și care nu s'a pomenit de zeci de ani. Câteva persoane au murit de insolatiune.

Pentru orfani. Un italian bogat, Iuliu Caninazzo, dintr-o comună lângă Venetia, a lăsat trei milioane de lire pentru clădirea unui azil pe seama orfanilor.

Earăși limbă universală. Filologul Bendel, profesor în Newyork, scrie că a inventat o nouă limbă universală, care ar fi mai armonioasă și mai ușoară decât volapük și esperanto. Temeiul limbii nouă, pe care Bendel o numește *vellang*, este limba engleză și n'are decât douăzeci de litere.

Aeroplanele armatei. Erarul militar are astăzi 40 de aeroplan. Numărul acesta este nelămurit, dacă luăm în considerare că armata germană bunăoară are două sute de aeroplan. Din cele 40 de aparate de sburată ale armatei noastre, în urma întrebunțării nelămurite, s'au deteriorat 20; de aceea în timpul din urmă s'au mai comandat alte 20 de aeroplan, și anume biplane, care s'au dovedit mai potrivite pentru scopuri militare.

La fondul Dr. P. Șpan pentru ajutoarea copiilor de Moți. aplicați la meserii, au mai dăruit: Vasile Șerban, învățcel panto-far, 50 bani, Dr. Ion Șenchea, avocat (Făgăraș), într-o vecinică odihnă a părintelui său Ioan (Zernești), 150, Parfir Nicoară, învățcel cismar, 50 bani, Oprea Giurgiu, sodal lăcătuș (Săliște), 20 bani, George Ghișă, sodal rotar (Poiana), 50 bani, Alexandru Vlad, paroh (Mag), transpune 1/2 din contribuțiile făcute în amintirea prof. Dr. Șpan, dela sărbarea pomilor a 4-a din Mag, cu 364 cor.; Ion Martin, învățcel măsar, 50 bani și Ion Georgescu, funcț. la navigațiunea fluvială (Giurgiu—România), 20 bani. Starea fondului 1,521.10 cor. Pentru prinos aduce calde mulțămite, în numele comitetului Reuniunii sodalilor români din Sibiu: Vic. Tordășianu, prezident.

Popoarele de pigmei. Căpitanul Rawling, care a sosit nu de mult din călătoria sa africană, a ținut o interesantă prelegere în societatea geografică din Londra despre semințiile piticilor. Originea acestei rase omenești nu este încă lămurită. Unii savanți germani, cari numesc *negrități* popoarele de pitici ale Africii, sunt de părere că ar fi rămășițele rasei străvechi africane. Alții susțin, că n'ar fi altceva decât oameni degenerați trupește ai semințiilor actuale. Numele pigmeu l-a folosit mai întâi Homer, care vorbește despre un popor pitic de pe țărmulii oceanului; — acești pitici, zice autorul Odissei, erau mereu în luptă cu cocorii. Semințiile de pigmei trăiesc astăzi în Camerun și în unele ținuturi din Congo. Rar cresc peste 130 centimetri. Pielea piticilor este galbenie și sbărcită, ce le dă o înfățișare bătrânească chiar și când sunt foarte tineri. Ochii mici, umerii obrajiilor ieșiți. Poartă arcuiri și săgeți; sunt foarte fricoși și ușor se îmbolnăvesc. De mai multe ori s'a făcut încercare să se aducă în Europa astfel de pitici, dar au perit cu toții pe drum. Limba lor conține puține cuvinte, se înțeleg mai ales prin semne. Puțini dintreșii ajung vârsta de 40 de ani. N'au altă religie, decât adorarea unor fenomene ale naturii. Viețuiesc în colibe, bărbați, femei, fără deosebire. Se fereșc atât de negrii normali, cât și de hotenți.

Mersul trenurilor în Sibiu.

I. Plecare.

1. La *Oena*: 9-6 ore n. de a., 2 ore și 3-30 d. a.; 9-8 seara. Acest din urmă numai Sămbăta, Dumineca și în serbători.
2. Spre *Copsa mică*: 7-27 n. d. a., 1 d. a., 4-33 d. a., 7-20 seara, 11-10 noaptea.
3. Spre *Vînul de jos*: 3-5 noaptea, 7-37 dim., 10-35 n. de a., 4-51 d. a.
4. Spre *Făgăraș*: 4-20 noaptea, 1-42 d. a., 5-42 d. a.
5. Spre *Turnu-roșu*: 4-6 noaptea, 12-56 d. a., 4-42 d. a.
6. Spre *Agnita*: 7-43 n. de a., 4-8 d. a.
7. Spre *Cisnădie*: 5-21 dim., 7-30 dim., 1-29 d. a., 9-13 seara. Dumineca și în serbători mai pleacă la 3-56 d. a.

II. Sosire.

1. Dela *Oena*: 11-28 n. de a., 3-17 d. a., 8-19 seara. Sămbăta, Dumineca și în serbători mai sosește seara la 10-48.
2. Dela *Copsa mică*: 3-59 noaptea, 7-45 dim., 11-49 n. de a., 5-18 d. a., 8-56 seara.
3. Dela *Vînul de jos*: 6-40 dim., 11-39 n. de a., 4-29 d. a., 8-46 seara.
4. Dela *Făgăraș*: 7-16 dim., 12-27 d. a., 8-59 seara.
5. Dela *Turnu-roșu*: 11-50 n. de a., 3-37 d. a., 10-27 seara.
6. Dela *Agnita*: 6-46 dim., 2-36 d. a.
7. Dela *Cisnădie*: 7 dim., 1-18 d. a., 3-18 d. a., 10-44 seara. Dumineca și în serbători mai sosește la 8-3 seara.

Concurs repetit.

În sensul ordinului Venerabilului Consistoriu arhidiecezan dtd 26 Martie 1913 Nr. 3759 Bis, se publică concurs repetit pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. III-a **Bogata-Olteană** cu filia **Dopca** din tractul protopresbiterial al Cohalmului cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar concurenții, pe lângă observarea prescripțiilor reglementare, se vor prezenta în vreo Duminică sau sărbătoare la biserică pentru a cânta și predica, respective celebra.

Oficiul protopresbiterial al tractului Cohalm.

Ioan Bercan
adm. prot.

(114) 1-3

Cura de băi Előpatak (Vâlcele)

să întreprindă cu mare succes contra boalelor de stomac, rinichi, uretru, matcă, ficat, splină, podagră și reumatism, stăgnațiuni abdominale, precum și toate acelea maladii, cari devin din nervozitate.

Cura de beut cu renumita apă vindecătoare de Előpatak, — în strânsă legătură cu alte mijloace de vindecare aflătoare aici: (Băi calde și reci, aplicațiuni de cură de apă, masaje, gimnastică svediană, dietă potrivită), cu rezultate admirabile.

Sesoniul de băi: 15 Mai până 15 Sept.

Gara: Földvár și Seps-Szent-György, cu circulațiune ieftină și permanentă de trăsuri. Întreținerea ieftină și cuartiere (Logis) variate. În timpul începerei și în sfârșitul sezonului (dela 15 Mai până 15 Iunie și 20 Aug. până 15 Sept.) să solvește numai jumătate din taxa de cură și muzică. — Cuartirul cu 50% reducere, întreținerea și mai ieftină.

Apa minerală de Előpatak (Vâlcele) e prima între apele minerale cu conținut de acid carbonic și alcaloid de fer, se poate folosi ca un mijloc de casă și e preferită atât curată, cât și cu vin amestecată ca o beutură plăcută și recreatoare. Atât în țară, cât și în străinătate, se consumă anual peste un milion de sticle. Locul de vânzare: Előpatak, se află însă de vânzare în toate orașele și prăvăliile mari.

Cu prospect servește gratuit Direcțiunea.
(102) 5-6

Aceea prin **Coloman de Földes**, farmacist în **Arad** fabricată

„CREMA-MARGIT”

e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2-3 zile înfrumusează și întinereste obrații.

Crema-Margit singurul mijloc contra lăntărilor, pete de ficat, spuzelor, mitesser, crețelor etc.

Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătură pielii, buburitelor, mânilor roșii, arsura de soare a obrazelor.

Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, și în restimp de 2-3 zile curăță obrații de lăntă și de pete de ficat.

Crema-Margit e total nestricăcioasă și fără unsoare, obrații nu scilepsesc de ea, și deci se poate folosi și ziua. Prețul **Cremei Margit** a lui Földes un borcanel mare 2 cor, unul mic 1 cor.

Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1-20.

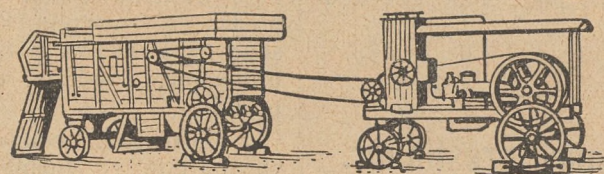
Săpunul Margit bucata 70 fil.

Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripția:

Gutori Földes Kelemen, farmacist în **ARAD**.

Contra imitațiunilor să Vă feriți!
Se află în Sibiu la: Carl Frisch, Fabritius Guido, Meltzer Gusztáv, Meltzer Parfumerie, I. C. Molnár, Morcher Károly drog., Müller Károly drog., Pisell Károly. În Agnita: Wilhelm Fröhlich. În Sighisoara: A. W. Lingner. În Mediaș: Obert József farmacist.

„AGRICOLA”, întreprindere de mașini agricole și motoare BUDAPEST, V. Kóráll-utca 9.

Cee bun e și ieftin!

Cee bun e și ieftin!

Motoare de oleu brut *originale svediene* și *originale Diesel* pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale. **Locomobile** de benzin și oleu brut pentru garnituri de treierat, cari funcționează în toată țara spre deplina îndestulare a cumpărătorilor.

Se află pururea în depozit.

Prețuri moderate. Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. Catalog de prețuri și deslușiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco.

4-12

Correspondență românească.

Material de prima calitate.

Primul atelier
de

Pictură bisericească

Bendorfean și Hajdu

(83) 10—

pictori

Sibiu, Strada Cisnădiei, Nrii 36 și 31, Nagyszeben.

Pictură bisericească conform stilului, precum și icoane sfinte; marmoră artistică și auritură veritabilă se ecsecută solid, prompt și cu prețurile cele mai moderate.

La dorință servim cu schițe și preliminar.

Plătirile se primesc și în rate.

Requisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

Vila Cosma Călimănești

situată aproape de sursa „Căciulata”, renumită pentru: afecțiuni artrice, reumatism morburii de rinichi, etc. etc.

Din orice parte a Vilei vederi splendide spre munți, valea Oltului, Cozea.

Climă domoală și constantă; lipsită de curenți, de praf și de umezeală; foarte acomodată ca loc climateric.

Vila nouă înzestrată cu tot confortul modern. Majoritatea camerelor cu terasă, parchet și lumină electrică. Conduc de apă în fiecare cameră; băi calde și dușuri.

Camere pentru turiști.

Masa numai table d'hote. Se ține în special samă de regimul necesar pentru cura de apă de Căciulata. Se prepară tot cu unt proaspăt.

[43] 4-6

Informații se pot primi dela:

Administrația Vila Cosma, Călimănești.

GHETELE TURUL

sunt și rămân prin permanentă progresare la cel mai înalt nivel.

Fabrica de ghetă **TURUL** societate pe acții

e cea mai mare fabrică de ghetă a monarhiei.

Se vând în **SIBIU**

Strada Cisnădiei Nr. 20.

20,000 pâr. producțiune săptămânală.

Cataloguri gratis și franco.

130 locuri de vânzare în țară și străinătate.

(86) 5-10